

2023/0397(COD)

24.1.2024

NUOMONĖS PROJEKTAS

Tarptautinės prekybos komiteto

pateiktas Užsienio reikalų komitetui ir Biudžeto komitetui

dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemonė (COM(2023)0692 – C9-0408/2023 – 2023/0397(COD))

Nuomonės referentas: Helmut Scholz

PA_Legam

TRUMPAS PAGRINDIMAS

Europos Sąjunga parengė visapusišką politiką, kuria remiamas laipsniškas Vakarų Balkanų šalių stojimas; Albanija, Bosnija ir Hercegovina, Kosovas, Juodkalnija, Šiaurės Makedonija ir Serbija. Šio proceso tikslas – skatinti šalių, norinčių įstoti į ES, demokratinę, ekonominę ir socialinę pažangą, taip skatinant glaudesnę bendradarbiavimą ir stabilumą Europoje.

Europos Sąjunga, kaip ir atitinkamos šalys, yra visiškai įsitikinusi Vakarų Balkanų šalių europine perspektyva, mūsų artimais kultūriniais, istoriniais ir geografiniais ryšiais ir mūsų bendradarbiavimu keliose svarbiose srityse.

Vakarų Balkanai ypač nukentėjo nuo pastarojo meto krizių, pavyzdžiui, COVID-19, didelės jaunų gyventojų migracijos ir ekonominių sunkumų, kuriuos dar labiau padidino Rusijos agresija Ukrainoje. Vakarų Balkanų šalių gyventojų perkamoji galia yra nuo trečdalis iki pusės vidutinės perkamosios galios Europos Sąjungoje.

Pranešėjas pritaria 2023 m. gruodžio 13 d. įvykusio ES ir Vakarų Balkanų aukščiausiojo lygio susitikimo išvadoms. Europos Sąjunga dar kartą patvirtino tvirtą įsipareigojimą būsimam Vakarų Balkanų šalių stojimui į Europos Sąjungą ir paragino paspartinti procesą, grindžiamą bendromis demokratijos ir teisinės valstybės vertybėmis, partnerių vykdomomis patikimomis reformomis ir sąžiningomis sąlygomis.

Siekdama sustiprinti šį įsipareigojimą, ES šiam regionui teikia didelę pagalbą ir finansinę paramą. Tokiu būdu galima laipsniškai integruotis į bendrąją rinką, prieš tai glaudžiai bendradarbiaujant, gaunant Europos paramą ir vykdant regioninę integraciją (kaip parengiamosios priemonės). Mūsų prekybos ir komercinių santykių gerinimas taip pat bus svarbus veiksnys, lemiantis šių bendrų pastangų sėkmę ateityje.

Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemonė gerokai padidins finansinę paramą. Finansavimu pagal šią Priemonę bus remiamos reformų programos Vakarų Balkanuose, daugiausia dėmesio skiriant socialinėms, ekonominėms ir pagrindinėms reformoms, įskaitant teisinės valstybės principą ir tikslines investicijas.

Priemonės ištekliai 2024–2027 m. sudarys 6 mlrd. EUR dviejų rūšių paramai: 2 mlrd. EUR negrąžintinos paramos forma ir 4 mlrd. EUR Europos Sąjungos suteiktų lengvatinių paskolų forma. Pranešėjas palankiai vertina šį finansinį įsipareigojimą, tačiau būtų pritaręs negrąžintinos paramos didinimui ir lankstumui, susijusiam su paskolų sąlygomis.

Komisijos pasiūlyme numatytos griežtos sąlygos, pagal kurias lėšų skyrimas priklauso nuo iš anksto patvirtintose reformų darbotvarkėse nustatytų tikslų įgyvendinimo. Pranešėjo nuomone, norint laikytis tokio požiūrio reikia daug lankstumo ir atsižvelgti į pastarojo meto krizes, kurios ir toliau daro poveikį Vakarų Balkanų šalims. Pranešėjas taip pat pabrėžia, kad šį užmojų reikia susieti su socialinių ir darbo sąlygų gerinimu, tvariu vystymusi ir kova su nelygybe, ypač tarp vyrų ir moterų.

Visomis investicijomis turi būti prisidedama prie platesnio tikslo – padėti regionui pereiti prie žaliosios, neutralaus poveikio klimatui, atsparios, skaitmeninės ir įtraukios ekonomikos. Pranešėjas primygtinai reikalauja, kad pirmenybė būtų teikiama tikslams, ypač tiems, kurie yra susiję su bendromis vertybėmis ir kurie dar labiau sustiprins plėtros proceso pagrindus.

Tai apima teisinę valstybę, demokratiją, pagarbą žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms, skatinant nepriklausomą teismų sistemą, kovą su sukčiavimu, korupcija, organizuotu nusikalstamumu, pinigų plovimu, mokesčių slėpimu ir sukčiavimu, pagarbą tarptautinei teisei, žiniasklaidos laisvę ir akademinę laisvę, taip pat pilietinei visuomenei palankią aplinką, socialinio dialogo skatinimą, vyrų ir moterų lygybės skatinimą, nediskriminavimą ir toleranciją, siekiant užtikrinti ir stiprinti pagarbą mažumoms priklausančių asmenų teisėms.

Nors ši programa turėtų sudaryti sąlygas Vakarų Balkanų šalių ekonomikai suartėti ir suderinti jų standartus su Europos Sąjungos standartais, turime ne tik suartinti mūsų ekonomikas, bet ir stiprinti mūsų kultūrinę, švietimo, akademinę, mokslinių tyrimų ir kūrybinę partnerystę. Pranešėjas yra įsitikinęs, kad ši programa ne tik stiprina mūsų ekonomiką, bet ir suteikia daug galimybių stiprinti mūsų santykius ir pasiekti geresnį tarpusavio supratimą.

PAKEITIMAI

Tarptautinės prekybos komitetas ragina atsakingus Užsienio reikalų komitetą ir Biudžeto komitetą atsižvelgti į šiuos pakeitimus:

Pakeitimas 1

Pasiūlymas dėl reglamento 12 a konstatuojamoji dalis (nauja)

Komisijos siūlomas tekstas

Pakeitimas

(12a) pagal Priemonę vykdoma veikla turėtų būti remiamos nuolatinės pastangos mažinti pajamų nelygybę, kad būtų skatinama socialinė įtrauktis ir tvarus ilgalaikis augimas;

Or. en

Pakeitimas 2

Pasiūlymas dėl reglamento 12 b konstatuojamoji dalis (nauja)

Komisijos siūlomas tekstas

Pakeitimas

(12b) vykdant veiklą pagal Priemonę, kai įmanoma, turėtų būti remiamos MVI, kad Vakarų Balkanų šalys galėtų toliau stiprinti savo pramonės bazines, inter alia,

teikiant techninę pagalbą ir perduodant technologijas;

Or. en

Pakeitimas 3

Pasiūlymas dėl reglamento 13 a konstatuojamoji dalis (nauja)

Komisijos siūlomas tekstas

Pakeitimas

(13a) įgyvendinant šį reglamentą turėtų būti vadovaujama pagarba darbuotojų teisėms, pavyzdžiui, būtiniausiems darbo teisės aktų, lygybės, sveikatos ir saugos darbe ir nediskriminavimo standartams, taip pat socialinės apsaugos ir socialinio dialogo skatinimui, siekiant juos dar labiau suderinti su ES taisyklėmis ir standartais;

Or. en

Pakeitimas 4

Pasiūlymas dėl reglamento 22 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas

Pakeitimas

siekiant užtikrinti veiksmingą priemonės įgyvendinimą, be kita ko, palengvinti Vakarų Balkanų paramos gavėjų integraciją į Europos vertės grandines, visos pagal šią priemonę finansuojamos ir perkamos prekės ir medžiagos turėtų būti kilusios iš valstybių narių, paramos gavėjų, Europos ekonominės erdvės susitarimo susitariančiųjų šalių, šalių, kurioms taikomi Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/947 I priedas¹⁰ ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/1529 I priedas, ir šalių, su kurioms Komisija yra nustačiusi abipusę galimybę gauti išorės pagalbą paramą gaunančiose valstybėse, išskyrus atvejus, kai prekės ir medžiagos negali būti įsigytos bet kurioje

(22) siekiant užtikrinti veiksmingą priemonės įgyvendinimą, be kita ko, palengvinti Vakarų Balkanų paramos gavėjų integraciją į Europos vertės grandines, visos pagal šią priemonę finansuojamos ir perkamos prekės ir medžiagos turėtų būti kilusios iš valstybių narių, paramos gavėjų, Europos ekonominės erdvės susitarimo susitariančiųjų šalių, šalių, kurioms taikomi Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/947 I priedas¹⁰ ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/1529 I priedas, ir šalių, su kurioms Komisija yra nustačiusi abipusę galimybę gauti išorės pagalbą paramą gaunančiose valstybėse, išskyrus atvejus, kai prekės ir medžiagos negali būti įsigytos bet kurioje

iš tų šalių priimtinomis sąlygomis;

iš tų šalių priimtinomis sąlygomis, **tokiu atveju viešieji pirkimai turėtų atitikti dabartines ir būsimas ES tiekimo grandinės taisykles;**

¹⁰ 2021 m. birželio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/947, kuriuo nustatoma Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonė „Globali Europa“, iš dalies keičiamas ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 466/2014/ES ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1601 ir Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 480/2009 (OL L 209, 2021 6 14, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj>).

¹⁰ 2021 m. birželio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/947, kuriuo nustatoma Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonė „Globali Europa“, iš dalies keičiamas ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 466/2014/ES ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1601 ir Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 480/2009 (OL L 209, 2021 6 14, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj>).

Or. en

Pakeitimas 5

Pasiūlymas dėl reglamento 3 straipsnio 2 dalies a punktą

Komisijos siūlomas tekstas

spartinti paramos gavėjų perėjimą prie tvarios ir įtraukios ekonomikos, kuri galėtų atlaikyti konkurencinį Sąjungos bendrosios rinkos spaudimą, ir prie stabilios investicinės aplinkos;

Pakeitimas

a) spartinti paramos gavėjų perėjimą prie tvarios, **teisingos** ir įtraukios ekonomikos, kuri galėtų atlaikyti konkurencinį Sąjungos bendrosios rinkos spaudimą, ir prie stabilios investicinės aplinkos;

Or. en

Pakeitimas 6

Pasiūlymas dėl reglamento 3 straipsnio 2 dalies g punktą

Komisijos siūlomas tekstas

skatinti inovacijas, visų pirma MVI, ir prisidedant prie žaliosios ir skaitmeninės

Pakeitimas

g) skatinti inovacijas, visų pirma MVI, ir prisidedant prie žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos, **teikiant techninę pagalbą ir**

pertvarkos;

perduodant technologijas;

Or. en

Pakeitimas 7

Pasiūlymas dėl reglamento 3 straipsnio 2 dalies i punktą

Komisijos siūlomas tekstas

toliau stiprinti pagrindinius plėtros proceso principus, įskaitant teisinės valstybės principą, demokratiją, pagarbą žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms, skatinant nepriklausomas teismines institucijas, didesnę saugumą, kovą su sukčiavimu, korupcija, organizuotu nusikalstamumu, pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu, mokesčių slėpimu ir mokestiniu sukčiavimu; laikytis tarptautinės teisės; stiprinti žiniasklaidos laisvę ir akademinę laisvę bei pilietinei visuomenei palankią aplinką; skatinti socialinį dialogą; skatinti lyčių lygybę, nediskriminavimą ir toleranciją, užtikrinti ir stiprinti pagarbą mažumoms priklausančių asmenų teisėms;

Pakeitimas

i) toliau stiprinti pagrindinius plėtros proceso principus, įskaitant teisinės valstybės principą, demokratiją, pagarbą žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms, skatinant nepriklausomas teismines institucijas, didesnę saugumą, kovą su sukčiavimu, korupcija, organizuotu nusikalstamumu, pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu, mokesčių slėpimu ir mokestiniu sukčiavimu; laikytis tarptautinės teisės; stiprinti žiniasklaidos laisvę ir akademinę laisvę bei pilietinei visuomenei palankią aplinką; skatinti socialinį dialogą **ir darbuotojų teisių apsaugą; mažinti pajamų skirtumus; užkirsti kelią socialiniam dempingui;** skatinti lyčių lygybę, nediskriminavimą ir toleranciją, užtikrinti ir stiprinti pagarbą mažumoms priklausančių asmenų teisėms;

Or. en

Pakeitimas 8

Pasiūlymas dėl reglamento 4 straipsnio 4 dalis

Komisijos siūlomas tekstas

Į pagal Priemonę vykdomą veiklą integruojami aspektai, susiję su klimato kaitos švelninimu ir prisitaikymu prie jos, biologine įvairove ir aplinkos apsauga, žmogaus teisėmis, demokratija, lyčių lygybe ir, kai aktualu, nelaimių rizikos mažinimu, taip pat ja prisidedama prie pažangos siekiant darnaus vystymosi tikslų, kad būtų skatinami integruoti

Pakeitimas

4. Į pagal Priemonę vykdomą veiklą integruojami aspektai, susiję su klimato kaitos švelninimu ir prisitaikymu prie jos, biologine įvairove ir aplinkos apsauga, žmogaus **ir darbo** teisėmis, demokratija, lyčių lygybe ir, kai aktualu, nelaimių rizikos mažinimu, taip pat ja prisidedama prie pažangos siekiant darnaus vystymosi tikslų, kad būtų skatinami integruoti

veiksmai, kuriais galima suderintai siekti papildomos naudos ir įgyvendinti kelis tikslus. Ją vykdant turi būti vengiama neišnaudojamo turto ir vadovaujamosi principais „nedaryti žalos“ ir „nė vieno nepalikti nuošalyje“, taip pat tvarumo principu, kuriuo grindžiamas Europos žaliasis kursas.

veiksmai, kuriais galima suderintai siekti papildomos naudos ir įgyvendinti kelis tikslus. Ją vykdant turi būti vengiama neišnaudojamo turto ir vadovaujamosi principais „nedaryti žalos“ ir „nė vieno nepalikti nuošalyje“, taip pat tvarumo principu, kuriuo grindžiamas Europos žaliasis kursas.

Or. en

Pakeitimas 9

Pasiūlymas dėl reglamento 5 straipsnio 2 dalis

Komisijos siūlomas tekstas

Komisija, tinkamai atsižvelgdama į naujausią plėtros dokumentų rinkinį, stebi, ar išpildytos 1 dalyje nustatytos išankstinės sąlygos prieš išmokant lėšas paramos gavėjams pagal Priemonę ir visu paramos pagal Priemonę teikimo laikotarpiu. Komisija gali priimti sprendimą, kuriame daroma išvada, kad kai kurios iš šių išankstinių sąlygų neįvykdytos, ir visų pirma neišmokėti 21 straipsnyje nurodytų lėšų, neatsižvelgdama į tai, ar įvykdytos 16 straipsnio 3 dalyje nurodytos mokėjimo sąlygos.

Pakeitimas

2. Komisija, tinkamai atsižvelgdama į naujausią plėtros dokumentų rinkinį, stebi, ar išpildytos 1 dalyje nustatytos išankstinės sąlygos prieš išmokant lėšas paramos gavėjams pagal Priemonę ir visu paramos pagal Priemonę teikimo laikotarpiu. Komisija gali priimti sprendimą, kuriame daroma išvada, kad kai kurios iš šių išankstinių sąlygų neįvykdytos, ir visų pirma neišmokėti 21 straipsnyje nurodytų lėšų, neatsižvelgdama į tai, ar įvykdytos 16 straipsnio 3 dalyje nurodytos mokėjimo sąlygos. ***paramos gavėjai turi galimybę ištaisyti trūkumus, kad įvykdytų išankstines sąlygas ir, Komisijai priėmus teigiamą sprendimą, galėtų gauti lėšų;***

Or. en

Pakeitimas 10

Pasiūlymas dėl reglamento 8 straipsnio 3 dalis

Komisijos siūlomas tekstas

Visos pagal šią Priemonę finansuojamos ir įsigyjamoms prekėms ir medžiagoms yra bet kurios 1 dalies a ir b punktuose nurodytos šalies kilmės, išskyrus atvejus, kai prekės ir medžiagos negali būti įsigytos bet kurioje

Pakeitimas

3. Visos pagal šią Priemonę finansuojamos ir įsigyjamoms prekėms ir medžiagoms yra bet kurios 1 dalies a ir b punktuose nurodytos šalies kilmės, išskyrus atvejus, kai prekės ir medžiagos

iš tų šalių priimtinomis sąlygomis. Be to, taikomos 6 dalyje nustatytos apribojimų taisyklės.

negali būti įsigytos bet kurioje iš tų šalių priimtinomis sąlygomis. ***Tokiu atveju viešieji pirkimai turėtų atitikti dabartinius ir būsimus ES reglamentus dėl išsamaus patikrinimo tiekimo grandinėse.*** Be to, taikomos 6 dalyje nustatytos apribojimų taisyklės.

Or. en